

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
YOSHLAR SIYOSATI VA SPORT VAZIRLIGI

JISMONIY TARBIYA VA SPORT BO‘YICHA MUTAXASSISLARNI
QAYTA TAYYORLASH VA MALAKASINI OSHIRISH INSTITUTI
SAMARQAND FILIALI

“JISMONIY TARBIYA, SPORT NAZARIYASI VA USLUBIYATI”
KAFEDRASI

A.X.SAMANDAROV

Ralli-kross sportining xususiyatlari
Uslubiy ko‘rsatma

SAMARQAND-2023

Mazkur uslubiy ko'rsatma jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish jaryonida trener-o'qituvchisining avtomobil sportiga bo'lgan e'tibor oshirish maqsadida, O'zbekistonda avtomobil spor oxirgi paytlarda avtosportga ko'proq e'tibor qaratilmoqda. Mahalliy federatsiya uchun muhim qadam 2019 yil dekabr oyida bo'lib o'tgan Xalqaro avtomobil federatsiyasiga qo'shilish bo'ldi. O'shandan beri butun mamlakat bo'ylab tobora ko'proq musobaqalar o'tkazilmoqda. Xalqaro musobaqalarda ishtirok etayotgan O'zbekistonlik sportchilar safi kengayib bormoqda.

Uslubiy ko'rsatma malakasini oshirish jarayonida tinglovchilarga hamda o'qituvchi-trenerlari, tadqiqotchilar hamda ushbu soha bilan qiziquvchi barcha mutaxassislari uchun mo'ljallangan

Tuzuvchilar: **A.X.Samandarov**– “Jismoniy tarbiya, sport nazariyasi va uslubiyati” kafedrasini o'qituvchisi

Taqrizchilar: **D.B.Mamaziyyotov** - Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti sport faoliyati kafedrasini pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dosenti

A.Abdumannotov - “Sport psixologiyasi, ijtimoiy-tabiiy fanlar” kafedrasini dosenti.

Ushbu uslubiy ko'rsatma “Jismoniy tarbiya, sport nazariyasi va uslubiyati” kafedrasining 2023-yil ____ sentabrda o'tkazilgan yig'ilish __ -sonli bayoni bilan Ilmiy-metodik kengashga tavsiya qilingan.

KIRISH

O'zbekistonda sportning ko'plab turlari rivojlanmoqda. Futbol va kurash har doim birinchi o'rinda bo'lib kelgan va oxirgi paytlarda avtosportga ko'proq e'tibor qaratilmoqda. Mahalliy federatsiya uchun muhim qadam 2019 yil dekabr oyida bo'lib o'tgan Xalqaro avtomobil federatsiyasiga qo'shilish bo'ldi. O'shandan beri butun mamlakat bo'ylab tobora ko'proq musobaqalar o'tkazilmoqda. Xalqaro musobaqalarda ishtirok etayotgan O'zbekistonlik sportchilar safi kengayib bormoqda.

ASN NACU Avtosport federatsiyasi Xalqaro avtomobil federatsiyasiga 146 mamlakatni ifodalovchi 245 avto va motorsport klublarining a'zolari bilan qo'shildi. Umuman olganda, xalqaro tashkilotga hozirda 80 millionga yaqin kishi kiradi.

O'zbekistonda federatsiya avtosportni bir qancha yo'nalishlar – karting, rallying, aylanma poyga, drifting va ralli reydlari bo'yicha rivojlantirmoqda.

So'nggi paytlarda mamlakatda aylanma poyga ayniqsa mashhur bo'ldi. Ular ixtisoslashtirilgan treklarda o'tkaziladi, boshqa turdagi poygalardan asosiy farqlovchi xususiyati shundaki, musobaqalar yopiq halqali trekda o'tkaziladi. Bu eng ajoyib fanlardan biri, shuning uchun u juda ko'p muxlislarni jalb qiladi.

Deyarli har bir sport ishqibozi bunday aylanma poygalarni kamida bir marta ko'rgan, chunki bu formatda avtosport olamidagi eng mashhur jahon chempionati - Formula 1 o'tkaziladi.

Ushbu musobaqalarda bir poyganing davomiyligi marshrut uzunligi va uning boshqa xususiyatlariga qarab ikki soatdan uch soatgacha davom etadi. Biroq, istisnalar mavjud. Misol uchun, "Nyurburgringning 24 soati" poygasi bor, u nomidan ko'rinib turibdiki, butun kun davom etadi.

Poyga shunchalik uzoq davom etishini hisobga olsak, ishtirokchilar pit-stoplarsiz tura olmaydi - bu qisqa to'xtashlar bo'lib, yordamchilar eskirgan shinalarni almashtiradilar va mashinaga yonilg'i quyadilar.

O'zbekistonda ko'proq sportchilar paydo bo'lmoqda, ularning chiqishlariga 1win bukmekerida pul tikishingiz mumkin. 2022-yilda Birlashgan Arab Amirliklarida bo'lib o'tgan "Formula-4" chempionatining birinchi bosqichida

poygachi Ismoil Ahmedxo‘jayev start oldi. O‘zbekistonlik poygachi Xcel Motosport jamoasi tarkibida ishtirok etdi.

Formula-4 chempionatining birinchi bosqichida Ismoil Ahmedxo‘jaev 19-23-o‘rinlarni egallagan barcha to‘rtta poygada start oldi. Uning raqobatchilari orasida ko‘plab professional uchuvchilar bor edi, ular to‘qqiz mamlakatdan 13 ta turli jamoalarni namoyish etdilar. Uchuvchilarning o‘zlari 24 davlat vakili edi.

“Formula-4” chempionati doirasidagi musobaqalar Birlashgan Arab Amirliklarining ikki shahrida – Abu-Dabi va Dubayda bo‘lib o‘tdi. Poygalar “Formula-1” jahon chempionati darajasidagi yo‘llarda – Dubay avtodromi va Yas Marinada bo‘lib o‘tdi.

Formula 4 yosh va yangi boshlanuvchilar uchun nimaga qodir ekanliklarini namoyish qilish va yuqori darajadagi treklarda o‘z mahoratini oshirish uchun ajoyib imkoniyat bo‘lib, sportchining mahorati imkon bergan zahoti yuqori toifadagi chiqishlarga o‘tishga qodir ekanliklarini isbotlaydi. Bu ko‘plab yangi poyga haydovchilari tomonidan ishlatiladigan istiqbolli tramplin.

1. AVTOSPORT TARIXINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI

Avtosport tarixining boshlanishi sanasini 1894 yil deb atash mumkin. 1893 yil oxirida (19 dekabr) Parijning Le Petit Journal gazetasi noshiri Per Giffard birinchi avtomobil poygasi o'tkazilishini e'lon qildi (bundan oldin, 1887 yilda "yordamsiz harakatlanuvchi stullar" uchun tanlov o'tkazildi. bitta ishtirokchi). Uning ishga tushirilishi 1894 yil 22 iyulga belgilangan edi. Ishtirokchi "otsiz aravalar" Parijdan Ruangacha bo'lgan 126 km masofani sakkiz yarim soatdan kamroq vaqt ichida bosib o'tishlari kerak edi. G'oliblik mezonlari juda noaniq ko'rindi: 5000 franklik birinchi mukofot "xavfsizlik, tejamkorlik va ishlov berish qulayligining eng yaxshi kombinatsiyasini" namoyish etgan ekipajga topshirildi. Arizalarni dastlab 102 nafar abituriyent tomonidan turli dizayndagi, jumladan, bug', kerosin, benzin va elektr energiyasi bilan ishlaydigan avtomobillar topshirildi.

Dastlabki texnik nazoratdan so'ng ishtirokchilar soni keskin kamaydi: atigi 25 nafari qoldi. 19-iyul kuni dastlabki sinovlar o'tkazildi va yana to'rt ekipaj poygani tark etdi. Belgilangan kuni, 22 iyulda poyga boshlandi: Parijni 30 soniyalik interval bilan tark etgan 21 ta mashina Parijni tark etdi. De Dion-Bouton bug'li mashinasida deyarli darhol lider Markiz Albert de Dionsga aylandi. Marshrutning birinchi qismi Mantada yakunlandi, u erda ishtirokchilarning ko'pchiligi yetib borishdi va dam olishdan so'ng ular yana kursga yo'l olishdi. Natijada, barcha 13 ta Peugeot va Panhard-Levassor Rouenga etib borishdi va ulardan 12 tasi belgilangan muddatni bajardi. Yo'lga chiqqan yettita bug' mashinasidan faqat uchtasi marraga yetib bora oldi.

Hakamlar hay'ati pardoqlash mashinalarini ko'zdan kechirgandan so'ng, ular birgalikda Peugeot va Panhard-Levassor avtomobillariga (3-4 ot kuchiga ega Daimler dvigatellari bilan jihozlangan) birinchi mukofotni berishdi. Haqiqatan ham masofani kamroq vaqt ichida bosib o'tgan (ularning o'rtacha tezligi 17 km/soatni tashkil etgan) De Dion-Bouton bug'li mashinalari hakamlar tomonidan juda og'ir deb topildi va shu bilan ularga birinchi mukofotni olish huquqidan mahrum bo'ldi.

Shu bilan birga, tarixdagi birinchi haqiqiy avtopoyga Parij-Bordo-Parij yo'nalishi bo'ylab (1200 km masofa) 1895 yilda bo'lib o'tganligi umumiy qabul qilinadi. Musobaqa shu maqsadda maxsus yaratilgan Fransiya avtomobil klubi homiyligida o'tkazildi va u hozir ham mavjud. Ishtirokchilar bu masofani 100 soatda bosib o'tishlari kerak edi, lekin aslida uning g'olibi Panhard-Levassordagi Levassor uni 48 soatu 48 daqiqada (o'rtacha tezlik 24,14 km/soat) bosib o'tdi. Qizig'i shundaki, ushbu poygada pnevmatik shinalar bilan jihozlangan birinchi avtomobil ishtirok etdi. Unda g'oya muallifi Andre Mishel so'zga chiqdi. U butun marshrut bo'ylab juda ko'p xizmat ko'rsatish punktlarini joylashtirdi, lekin oxir-oqibat u shinalarni shunchalik tez-tez almashtirishga majbur bo'ldiki, u shunchaki belgilangan vaqtga to'g'ri kelmadi.

Avtosportni rivojlantirish

Taxminan o'sha yillarda Germaniya, Italiya, Amerika Qo'shma Shtatlari va Buyuk Britaniyada shunga o'xshash musobaqalar bo'lib o'tdi. Bundan tashqari, qizig'i, ikkinchi holatda musobaqa deyarli tasodifan sodir bo'ldi. 1896 yilda "Qizil bayroq to'g'risidagi qonun" nihoyat bekor qilindi (u 1865 yilda qabul qilingan va u quyidagilarni talab qildi: har bir mashinada ikkita haydovchi bo'lishi kerak, mashina soatiga 4 mildan tez harakat qila olmaydi va mashina oldida. qizil bayroqli odam bo'lishi kerak edi). Bunday quvonchli voqea munosabati bilan Londondan Braytongacha spontan avtoralli bo'lib o'tdi. Tabiiyki, hech qanday sovrinlar va g'oliblarsiz.

19-asrda paydo bo'lgan avtopoyga dastlab ekzotik o'yin-kulgi edi. Ammo texnologiyaning rivojlanishi bilan avtopoyga musobaqa ishtirokchilari (boy ishqibozlar - yangi texnologiyalarni sevuvchilar), tomoshabinlar va musobaqa tashkilotchilari orasida tobora ko'proq qiziqish uyg'otmoqda. Shunday qilib, 20-asrning boshidanoq avtopoyga dunyoda o'z o'rnini egallab kelmoqda.

Poyga xavfsizligi

Motorsport tarixi ajoyib sport yutuqlari, muhim texnik yutuqlar va shu bilan birga fojialarga to'la. Le-Manda (1955-yilda) 24 soat davom etgan poyga vaqtida Per Levegning Mercedes avtomobili panjara ustidan uchib o'tib, 80 dan ortiq

tomoshabinni qoldiqlar va yonib ketgan yoqilg'idan o'ldirgan. Ushbu voqeadan keyin nemis avtomobil ishlab chiqaruvchisi uzoq vaqt davomida avtosportni tark etdi. Biroq, Formula 1da xavfsizlik kamarlari faqat oltmishinchi yillarda paydo bo'lgan.

Ushbu fojia munosabati bilan Shveytsariya avtosportning har qanday ko'rinishlari taqiqlangan edi. Bu taqiq hali ham amalda.

Bugungi kunda avtosportda xavfsizlik birinchi o'rinda turadi. Texnik sport turlari juda qiziqarli va juda foydali, bunga eng yorqin misol Formula 1 hisoblanadi.

HANS haydovchisining bosh va bo'yinni himoya qilish tizimi turli xil avtopoygalarda (shuningdek, motorli qayiq sportlarida) keng tarqaldi. 2003 yildan beri Formula 1da HANSdan foydalanish majburiy bo'lib kelgan.

2004 yilda Ralf Shumaxer va 2007 yilda Robert Kubitsa hayotini aynan HANS saqlab qolgani aniq.

Avtomobil musobaqalarining turlari

Avtomobil musobaqalarining turlarini musobaqalar o'tkaziladigan yo'llarning turlariga, poyga jihozlarining xususiyatlariga ko'ra, sport qoidalarining xususiyatlariga ko'ra va hokazolarga ko'ra tasniflash mumkin. Quyida avtosportning ayrim turlari (klassifikatsiyasiz) keltirilgan. har qanday mezonlarga).

2. RALLY KROSS SPORTINING KELIB CHIQISHI TARIXI

Rally kross 1967 yil 4-fevralda Lydden Circuitda paydo bo'lgan. Sport 1967 yil 4-fevralda Buyuk Britaniyadagi Lidden Circuitda (Dover va Kenterberi o'rtasida) ITVning Sport olami uchun ABC Weekend telekanalidan Robert Rid tomonidan ishlab chiqarilgan teleko'rsatuv (maxsus mehmonlar ralli haydovchilari ishtirokida) sifatida boshlandi. Birinchi haqiqiy rallikros Bud Smit (1994 yilda tug'ilgan) va Tunbridge Wells Center 750 MCda Lydden Circuit egasi Bill Chesson (1999 yilda tug'ilgan) yordamida tashkil etilgan. G'alabani keyinchalik Formula 1 haydovchisi va 1968 yil Monte-Karlo rallisi g'olibi Vik Alford Britaniya importchisi AFN

kompaniyasining Porsche 911 ko'rgazma zalida qo'lga kiritdi, Brayan Meliyani Ford Lotus Cortina va Toni Fall BMC Mini Cooper S mashinasida ortda qoldirdi.

Ushbu ochilish marosimidan so'ng, 23 sentyabr kuni birinchi bosqichda ABC teletomoshabinlari uchun rallikross sporti bo'yicha yangi Jahon chempionati boshlanishidan oldin, 11 mart va 29 iyul kunlari Liddenda yana ikkita rallikross sinovi bo'lib o'tdi. 7 oktyabr kuni bo'lib o'tadi. Seriya jami olti raunddan iborat bo'lgan (uchtasi Liddenda va uchtasi Kroftda) va natijada ingliz Toni Chappell (Ford Escort Twin Cam) g'alaba qozondi, u yangi seriyaning so'nggi raundida g'alaba qozonganidan keyin birinchi britaniyalik rallikross chempioniga aylandi. 1968 yil 6 aprel Liddenda.

Biroq, rally krossning haqiqiy tug'ilishi ko'pincha birinchi voqeadan taxminan o'n oy o'tgach, 1967 yil noyabr oyida oyoq va og'iz kasalligi tufayli 1967 RAC Rallyning bekor qilinishi bilan bog'liq. 1967 yil 25-noyabr shanba kuni RACning ba'zi chet ellik ishtirokchilari Lidden tumanidagi 1-Xalqaro rallikross musobaqasida ishtirok etishni rejalashtirishgan edi, ammo 17-noyabr oqshomida miting bekor qilinib, uning o'rniga bitta maxsus bosqich (shvedlar g'alaba qozongan) bo'lganidan keyin to'g'ridan-to'g'ri uyga ketishdi. Erik Karlsson Saab 96 V4 da) hafsalasi pir bo'lgan telekompaniyalar uchun. O'sha paytga kelib, Kamberli poygasining birinchi bosqichi Mudofaa vazirligi hududida bo'lib o'tdi va qishloq joylarda kasallik tufayli harakatlanish cheklovlariga duchor bo'lmadi. Keyinchalik, bir hafta o'tgach, birinchi xalqaro rallikross musobaqasida faqat britaniyalik haydovchilar ishtirok etishdi va natijada Endryu Kovan va uning Hillman Imp g'alaba qozonishdi. Temza Estuary avtomobil klubining (TEAC) asosiy tadbiri, original Clubman's Rally kross , shundan keyingi kun bo'lib o'tdi. Bu ko'plab havaskor raqobatchilarga ralli sportining yangi turini taqdim etdi, juda muvaffaqiyatli bo'ldi va bu bilan haqiqiy rallikross mutaxassislarining birinchi avlodiga yo'l ochdi, ularning aksariyati avtokross va yo'l poygalaridan kelgan.

Lidden va Infild trassasida (Darlington hududida) bir yarim yil va bir necha rally kross tadbirlaridan so'ng, Bi-bi-si o'zining ITV tribuna dasturi uchun yangi sport turini qabul qildi va 1968/69 qishki seriyasining britaniyalik poygachisidan

keyin uni tark etdi. 1969 yilda Lydden va Croft sxemalariga boshqa RX sxemasi - Linkolnshirdagi Cadwell Park qo'shildi. Biroq, Lidden va Kroft hozirda rallikrossda foydalanilsa-da, keyinchalik Cadwell Park ushbu avtopoyga shaklini o'z jadvalidan olib tashladi.

NIDERLANDIYAGA KENGAYISH

Robert Ridning gollandiyalik hamkasbi Rob Gertset (AVRO) 1968 yilda Buyuk Britaniyaga tashrifi chog'ida rallikrossni kashf etdi va uning televizion tomoshabinlar uchun imkoniyatlarini darhol tan oldi. O'sha paytga kelib deyarli o'n million britaniyalik ba'zi musobaqalarni televizor orqali tomosha qilishdi. Gollandiyaga uyiga qaytgan Gertset poyga haydovchisi va ralli agenti va avtojurnalist Jerar van Lennep (Formula 1 haydovchisi Gijs van Lennepning amakivachchasi) bilan bog'lanib, uning topilmasini muhokama qildi. Ikkalasi ham ushbu turdagi sprint poygasi Gollandiya uchun mos kelishi mumkinligiga rozi bo'lishdi. Van Lennep tez orada tergovni boshladi va Gollandiya-Germaniya chegarasiga yaqin joylashgan Venlo shahri yaqinida harbiy poligonni topdi. Aslida ikkita joy bor edi, biri Limburgdagi Venloda va biri Gelderlanddagi Elstda, ammo armiya tomonidan taklif qilingan yordam qarorni Venlo foydasiga o'zgartirdi.

Gollandiyalik ralli krosschi Yan de Ruy (1979)

1969 yil 17-may shanba kuni taklif etilgan miting va poyga haydovchilari bir kunlik sinov uchun saytga borishdi. Hamma chindan ham xursand va g'ayratli edi va atigi uch hafta o'tgach, 7 iyun shanba kuni Yevropa qit'asida birinchi rallikros musobaqasi bo'lib o'tdi. Trek beton uchish-qo'nish yo'lagi qismidan, cho'l yerdan o'tadigan xavfsiz bo'lmagan qismlardan va uzunligi taxminan 40 metr va chuqurligi 10 metr bo'lgan chuqurliklardan iborat bo'lib, odatda tanklarni sinash uchun ishlatiladi. Yumshoq yer va loyli glen yigirmaga yaqin raqobatchilarning ko'pchiligini yoki hech bo'lmaganda ularning eski mashinalarini qiyinlashtirgan bo'lsa-da, tadbir barcha manfaatdorlar, shuningdek, teletomoshabinlar uchun juda qiziqarli bo'ldi. Yakuniy g'alaba Xans Kok va uning mukofotlangan NSU 1200 TTga nasib etdi.

3.RALLY KROSS NIMA?

Rally kross - aylanma poyga va ralling elementlarini birlashtirgan poyga intizomi. Uchuvchilar aylanma poygada bo'lgani kabi bir vaqtning o'zida treklarda ham bir-birlari bilan raqobatlashadilar, lekin oddiy poygadan farqli o'laroq, treklar birlashtirilgan yo'l qoplamasidan: asfalt va shag'aldan iborat, xuddi rallining maxsus bosqichlarida bo'lgani kabi. Rally kross ham aloqa intizomi bo'lib, poyga omon qolish derbisiga aylanishining oldini olish uchun oqilona chegaralar ichida adolatli uyma-eshik poygasiga imkon beradi.

2014-yilda boshlangan FIA rallikross bo'yicha jahon chempionati dastlab 1967-yilda yaratilgan ikki bosqichli intizomning cho'qqisini ifodalaydi va 2022-yilda bu seriya yangi elektr davriga kirdi, barcha raqobatchilar Avstriya ishlab chiqaruvchisi tomonidan yetkazib berilgan bir xil quvvat stansiyalarida raqobatlashdi. Kreysel.

Ikki dvigatelga yuborilgan 500 kVt quvvat, 680 ot kuchiga teng va lahzali moment 880 Nm. Pedalni bosganingizda, bular Formula 1 dan ham tezroq, hayratlanarli tezlashuvga ega bo'lgan eng kuchli World Rallycross avtomobillaridir. sport bilan sinonim bo'lgan oson tanib olinadigan ishlab chiqarish avtomobil kuzovlarini saqlab qolgan holda.

Tanlangan tadbirlarda Jahon chempionati RX1 va RX3 avtomobillari uchun FIA RX2e chempionati va FIA Yevropa rallikross chempionati tomonidan qo'llab-quvvatlanadi.

Aylanma avtopoygasi

Musobaqa yopiq asfalt yo'lda bo'lib o'tadi, u bo'ylab poygachilar ma'lum miqdordagi aylanishlarni haydashadi.

Aksariyat zamonaviy kontur poygalari oval yoki aylanadan tashqari, burilishlar bilan to'ldirilgan yo'llarda o'tkaziladi: cho'qqilar, chikanlar va soch iplari, bu texnologiyaga, poygachilarning (uchuvchilar) mahoratini oshiradi va musobaqaning qiziqarliligini oshiradi.

Aylanma poyga tomoshabinlar orasida juda mashhur, chunki haydovchilar va ularning mashinalari poyga vaqtining ko'p qismida tomoshabinga tribunlarda ko'rinadi va haydovchilardan biri ko'pincha uning ko'z o'ngida bo'ladi. Televizion tomoshabinlar uchun trekdagi shiddatli raqobat, quvib o'tish, tez-tez sodir bo'ladigan baxtsiz hodisalar va pit-stoplar tufayli bu turdagi poygalar boshqalardan afzalroqdir.

Ko'pincha aylanma avtopoygalar qattiq sirtlarda o'tkaziladi, garchi shimoliy mamlakatlarda musobaqalar muz (qor) yo'llarida o'tkaziladi, shuningdek, iflos yuzalarda aylanma poygalar ham mavjud. Ushbu turdagi poyga quyidagilarni o'z ichiga oladi:

NASCAR - Amerika Qo'shma Shtatlarida sayyohlik avtopoygasi.

Formula 1 - 1,6 litrli turbo dvigatelli ochiq g'ildirakli avtomobillardagi poyga. Formula 1 avtomobillari eng tez poyga avtomobillari hisoblanadi. Ayrim bosqichlarda o'rtacha tezlik 250 km/soat dan oshadi, maksimal tezligi esa 360 km/soatni tashkil qiladi. Ushbu sinfning kozilari samarali tormoz va aerodinamikadir. Avtopoyganing barcha toifalari ichida Formula 1 eng qimmat hisoblanadi; Etakchi jamoalarning byudjeti bir necha yuz million AQSH dollarini tashkil etadi. DTM - avtopoyga bo'yicha Germaniya chempionati. Indy Racing League - Amerika ochiq g'ildirakli avtomobillar poygasi. A1 Gran-prisi - bu Formula 1 ga qarshi muvozanat sifatida tashkil etilgan "xalqlar musobaqasi". Formula 1 dan farqli o'laroq, bu mono-klass: faqat bitta markali avtomobilga ruxsat beriladi. Formula 1 ga qaraganda jamoalar uchun moliyaviy xarajatlarni kamaytirish, poyga muddatini qisqartirish va ko'proq o'yin-kulgi uchun mo'ljallangan.

Rally

Rally - bu poyga turi bo'lib, unda haydovchilar A nuqtadan B nuqtaga boradilar, ya'ni bu turdagi poygada marshrut yopiq emas (bu holda marshrutning bir qismini bir necha marta bosib o'tish mumkin). Treklar maxsus qurilgan avtopoygalardan farqli o'laroq, ralli treklari ko'pincha umumiy foydalanishdagi yo'llar bo'lib, faqat musobaqa davomida yoki umuman qo'pol erlarda qisman to'sib qo'yilgan. Qoplamaning turi, shunga ko'ra, har xil: tuproq, asfalt, qor (muz), shag'al,

qum. Bunday poygalarda trekni qattiq fextavonie qilish yo'q. Ushbu turdagi treklarda ko'pincha sakrashlar va burilishlarning murakkab kombinatsiyalari mavjud bo'lib, ularni har bir ekipaj o'z yo'lida oladi (ideal traektoriya yo'q). Juda yuqori tezlikda navigatsiya qilish uchun uchuvchilar navigatorlar yordamidan foydalanadilar, ular yo'lni kuzatish va uchuvchilarni yaqinlashib kelayotgan burilishlar va to'siqlar haqida xabardor qilish uchun oldindan tayyorlangan maxsus xaritalardan foydalanadilar.

Uzoq vaqt davomida mitinglar ko'plab tomoshabinlarni jalb qilmadi, chunki trekdagi tomoshabinlar mashinalarni kamdan-kam ko'rishdi va deyarli hech qachon o'rin uchun haqiqiy kurashni (quvib o'tish) ko'rmaganlar. Ammo televidenie rivojlanishi bilan mitinglar televizion tomoshabinlar orasida katta mashhurlikka erishdi.

Trofi reytd

Kubok yo'ldan tashqari transport vositalarida (ba'zan yuk mashinalari, maxsus mototsikllar, kamroq tez-tez avtomobillarda) qo'pol erlarda o'tkaziladigan

musobaqadir. Bu tur, masalan, kubok reydlarini o'z ichiga oladi. Kubok uchun tashkilotchilar eng yomon haydash sharoitlari (botqoqlar, daryolar, o'tib bo'lmaydigan o'rmonlar, qorli hududlar yoki boshqa turdagi yo'ldan tashqari) bo'lgan marshrutlarni tanlaydilar. Shu sababli, musobaqa soatga qarshi o'tkazilishiga qaramay, poygachilar trekdan ancha past tezlikda o'tishadi. Asosan, barcha musobaqalar, boshqa fanlarda bo'lgani kabi, bir nechta maxsus bosqichlardan (SS) iborat bo'lib, avtomobillar bir vaqtning o'zida ishlab chiqariladi, masofani kamroq vaqt ichida bosib o'tgan g'olib hisoblanadi. Maxsus bosqichlar chiziqli yoki navigatsion bo'lishi mumkin (orientirlash shaklida amalga oshiriladi). Navigatsiya bo'limlarida ko'pincha barcha ishtirokchilar uchun umumiy boshlanish mavjud.

Ko'pincha ekipaj juda qiyin to'siqlarni engib o'tishga qodir bo'lishi uchun ikkidan ortiq odamni o'z ichiga oladi, buning uchun maxsus asboblari va jihozlari ham qo'llaniladi: belkuraklar, uy qurilishi platformalari, vinçlar, arqonlar va boshqalar.

Ushbu turdagi musobaqalarda g'olib ko'pincha to'siqlarni engib o'ta oladigan kishi bo'ladi, chunki boshqa ishtirokchilar buni umuman qila olmaydilar, shuning uchun ishtirokchilar o'z jihozlari bilan juda sekin va ehtiyotkorlik bilan harakat qilishadi. Musobaqalarning murakkabligi va xavfliligi juda yuqori bo'lganligi sababli (ishtirokchilarning o'limi juda tez-tez sodir bo'ladi), bu musobaqalarda hatto bevosita raqobatchilar orasida ham o'zaro yordam odatiy holdir. Aytishimiz mumkinki, kubok - bu g'ildiraklardagi piyoda sayohat.

Ular o'zlarini va texnikasini sinab ko'rish uchun bunday musobaqalarda qatnashadilar. Muxlislar ko'pincha jamoa a'zolari bo'lishadi, ammo tomoshabinlar deyarli yo'q, chunki bunday musobaqalar aholi punktlaridan uzoqda o'tib bo'lmaydigan joylarda o'tkaziladi. Bunday musobaqalar to'g'risidagi xabarlar tanlov natijalariga ko'ra ixtisoslashtirilgan ommaviy axborot vositalarida e'lon qilinadi.

Avtokross

Tuproqli halqa yo'lida poyga. Rossiyada mashhur, chunki o'zgartirilgan yo'l mashinasi ishtirok etish uchun etarli va bu poygalar juda ajoyib: tomoshabinlar trekning ko'p qismini ko'rishlari mumkin;

chavandozlar soat bilan emas, balki to'g'ridan-to'g'ri bir-biri bilan raqobatlashadi;

Avtomobillar orasidagi teginish tez-tez sodir bo'ladi;

Noto'g'ri sirtlar, teshiklar, trampinlar, tushish va ko'tarilish jozibadorlikni oshiradi.

Avtokross oddiy avtomobillar va aravalarda - tashqi g'ildiraklari va bunday poygalar uchun maxsus ishlab chiqarilgan ramka tuzilishi bo'lgan bir o'rindiqli avtomobillarda amalga oshiriladi.

Eslatma: Avtokross atamasi turli mamlakatlardagi turli poyga intizomlarini anglatadi. Misol uchun, AQShda avtokross yoki Solo so'zi avtoslalomga eng o'xshash sport turiga ishora qiladi - konuslar bilan belgilangan trek bo'ylab tekis asfalt maydonda bitta poyga.

Avtoslalom

Avtoslalom ("figurali haydash", "yuqori tezlikda manevr qilish") - murakkab marshrutga ega (o'tkir burilishlar, ilonlar, teskari va oldinga 180 graduslik burilishlar va boshqalar) stendlar (konuslar, shinalar) bilan belgilangan hududda vaqt sinovi.). Haydovchi o'z mashinasining o'lchamlarini yaxshi his qilishi, teskari manevr qila olishi, haydovchi g'ildiraklarida tortishni aniq dozalashi, eng yaxshi traektoriyani tanlashi, barqarorlashtirish texnikasi va yuqori tezlikda burilishlarni o'zlashtirishi kerak. Har qanday vaqtda trekda faqat bitta mashina bor, bu ishtirokchilar o'rtasida aloqa qilish imkoniyatini yo'q qiladi. Past tezlik va qattiq to'siqlarning yo'qligi sababli, avtoslalom asosan ishlab chiqarish avtomashinalarida (rulonli kataksiz) amalga oshiriladi, haydovchi oddiy uch nuqtali kamar bilan bog'lanadi, ba'zan esa dubulg'a kerak bo'ladi. Sobiq Sovet Ittifoqida u haydovchilik mahoratini oshirishni rag'batlantirish uchun professional fuqaro haydovchilari uchun ixtiro qilingan. Ishtirokchilar uchun nafaqat sportchilar, balki oddiy havaskorlar uchun ham bir nechta standart "haykalchalar" ishlab chiqildi, masalan, "boks", "hovli" yoki "pedalar" ular aslida oddiy shahar sharoitida yuzaga keladigan eng muammoli holatlarni aks ettirdi.

Avtomatik sinov (sinov)

Deyarli o'tib bo'lmaydigan, juda qisqa, ko'pincha maxsus tayyorlangan yo'llarni yengish uchun musobaqalar. Traktrial (monster yuk mashinalari musobaqasi) ayniqsa ajoyib.

Drag poygasi

To'g'ridan-to'g'ri tezlashtirish musobaqasi. Ikkinchi jahon urushidan oldin ham avtomobil ixlosmandlari umumiy foydalanishdagi yo'llarda, asosan chorak mil (402 m) masofada tezlashuv musobaqalarini o'tkazdilar. 1950 yilda Kaliforniyaning Santa-Ana shahridagi mahalliy aerodromda birinchi rasmiy drag poyga musobaqasi bo'lib o'tdi. Aytgancha, NHRA (National Hot Rod Association) ko'chalarda poygalarni to'xtatish uchun yaratilgan. Eng keng tarqalgan masofa klassik $\frac{1}{4}$ mildir. Drag poygasi oddiy avtomashinalarda ham, shu maqsadda maxsus qurilgan avtomobillarda ham (dragsterlar) amalga oshiriladi. Yo'l mashinasi chorak milni 16 soniyada bosib o'tadi, Top Fuel dragster esa uni 5 soniyadan kamroq vaqt ichida bosib o'tadi va 4 g dan ortiq tezlashadi.

Drift

Boshqariladigan drift da haydash paytida avtomobillardagi musobaqalar. An'anaviy avtosport turlaridan farqli o'laroq, g'alabaga ta'sir qiluvchi hal qiluvchi omillar trekni yakunlash uchun ketadigan vaqt emas, balki avtomobilni skidda haydash texnikasi, klip nuqtalarini o'tkazish va o'yin-kulgidir. Aynan oxirgi omil tufayli drifting ko'pincha avtosportning jiddiy turi sifatida emas, balki o'ziga xos shou sifatida qabul qilinadi. Biroq, dunyoning Yaponiya (driftingning vatani), AQSh, Angliya, Evropa va Avstraliya kabi mintaqalarida drifting avtosportning alohida intizomi hisoblanishi uchun etarlicha kuchga ega. 2010 yilda RAF. rasmiy fanlar ro'yxatiga drifting qo'shildi. Omon qolish uchun poyga

Raqiblaringizni jazosiz yo'ldan yoki yo'lingizdan chetga surib qo'yishga imkon beruvchi sport qoidalariga ega bo'lgan mamlakat bo'ylab yugurish musobaqasi. Ushbu turdagi poyga Rossiyada 1992-1993 yillarda o'tkazib kelinadi. U kursni ishtirokchilar uchun eng xavfli va og'ir bo'lishi uchun mo'ljallangan. Omon qolish poygalarining ba'zi tashkilotchilari poygalarining ko'ngilocharligini oshirish uchun trekda xavfli burilishlar, rampalar va yondashuvlarni amalga oshiradilar.

Omon qolish poygalarining odatda qishki va yozgi bosqichlari mavjud. Maxsus arenalar (to'siq bilan o'ralgan joylar) mavjud bo'lib, unda ishtirokchilar bir-biriga to'qnashadi.

Karting.

Kartlarda poyga - ramka, mototsikl dvigateli va o'rindiqdand iborat kichik avtomobillar. Kart har qanday poyga mashinasiga qaraganda arzonroq va nisbatan xavfsizdir. Bu kartingni yangi boshlanuvchilar uchun ideal sport turiga aylantiradi - shuningdek, poyga bilan shug'ullanmaydigan odamlar uchun dam olish faoliyati. Yurish kartochkasi taxminan 9 ot kuchiga ega bo'lgan dvigatelga ega va tezligi taxminan 50 km / soat; sport turlari soatiga 200 km tezlikka erisha oladi.

O‘ZBEKISTONDA AVTOMOBIL SPORTI

Avtomobil sporti, avtomobil poygasi — sport avtomobillari va seriyali avtomobillarda o‘tkaziladigan poyga, sport turi. Birinchi avtomobil poygasi 1894 yil 18 noyabrda Frantsiyada Parij-Ruan-Parij yo‘nalishi bo‘yicha 1200 km masofada o‘tkazilgan. Qoidaga muvofiq tezlik cheklangan (soatiga 12,5 km) edi. Poyga aylanma shosselar, to‘g‘ri shosselar, avtodrom, ippodrom, velodrom, stadionlarda o‘tkaziladi. Belgilangan masofada rekord qo‘yish uchun maxsus poygalar ham

o'tkaziladi. Poygada qatnashadigan avtomobillarning xalqaro tasnifi (asosiy mezon — avtomobil rusumi va dvigatelning ish hajmi) va texnika talablari vaqt-vaqti bilan o'zgarib turadi.

Chet elda jahon chempionligi uchun aylanma shosselarda o'tkaziladigan avtomobil poygalari va Yevropa chempionligi uchun o'tkaziladigan avtoralli asosiy musobaqalar hisoblanadi. Xalqaro avtomobil federatsiyasi (1904 yil) tashkil etilgan. Jahon birinchiligi 1925 yildan o'tkazib kelinadi. 1965 yil noyabrda amerikalik poygachi Kreg Bridlav reaktiv dvigatelli avtomobilda soatiga 966, 554 km tezlikda yo'l bosib mutlaq rekord qo'ydi. Avtomobil sporti bo'yicha sobiq Ittifoq birinchiligida Riga shahrida O'zbekiston jamoasi 1978 yilda birinchi marta qatnashdi. O'zbekiston sportchilaridan Murodjon Qayumov eng yaxshi natija ko'rsatdi.

1996 yil O‘zbekistonda birinchi marta Pskent shahri yaqinidagi «Ujniy» avtopoligonda tezlik rekordi o‘rnatildi. V. Ye. Aleksandrov 100 km masofada o‘rtacha 118 km/ soat tezlikka erishdi. 1997 yil shu joyda birinchi marta O‘zbekiston chempionati o‘tkazildi. O‘zbekistonda Avtomobil sportining 264 ta seksiyasi bo‘lib, 22 395 kishi sportning shu turi bilan shug‘ullanadi. 116 947 kishi ommaviy sport razryadiga ega, 41 nafar sport ustaligiga nomzod, 10 nafar sport ustasi bor (1997 yil). Karimjon Mahkamjonov.

RALLI KROSS

- avtomobil sporti intizomlari guruhi, bu bir vaqtning o'zida startlar (poygalar) bilan, aylana (yopiq) yo'llarda bo'lib o'tadigan, ba'zilari (35 dan 65% gacha) qattiq yuzaga (asfalt) ega bo'lgan yuqori tezlikdagi musobaqalar, beton va boshqalar.), qolganlari esa qoplanmagan yoki quyma qoplamali (tuproq, qum, shag'al, shag'al va boshqalar), bunda hal qiluvchi omillar quyidagilardir:

RALLIKROSS BO'YICHA JAHON CHEMPIONATI RX.

Rasmiy veb-sayt: <http://www.fiaworldrallycross.com/>.

Ushbu avtopoyga sinfi ekstremal avtopoyga muxlislari uchun haqiqiy tomoshadir. Har bir inson bunday musobaqani yaxshi ko'radi. Saralash turnirlari, yarim final poygalari va final musobaqalari mavjud. Sport yo'nalishlarining marshrutlari ham asfalt, ham tuproq yo'llarga yotqizilgan.

Bundan tashqari, yo'llarda juda ko'p ekstremal burilishlar va to'qnashuvlar mavjud bo'lib, bu sport avtomobillariga yo'lning ma'lum qismlarida yo'lni samarali ravishda tortib olish imkonini beradi. Aytgancha, ushbu poyga turida jahonga mashhur poyga avtomashinasi haydovchisi Ken Blok rasman ishtirok etadi. YouTube kanalida jonli efir ham bepul.

Ralli-kross” sport turidan test savollari

Savol	Manbasi va sahifasi
1. Ralli-kross sport turiga ta’rif bering?	Pedr Devis. Автомобильный словарь Маккуори, 1986 yil 394-bet
+ sprint uslubidagi avtomobil poygasining bir turi bo'lib, u o'zgartirilgan ishlab chiqarish yoki maxsus qurilgan yo'l avtomobillari bilan yopiq aralash sirtli poygada o'tkaziladi.	
bu yo'ltanlamas avtomobillar uchun mo'ljallangan avtomobil musobaqasining maxsus turi.	
Musobaqaning maqsadi qo'pol va botqoqli erlarda qiyin masofani bosib o'tishdir	
Ehtimol, bu avtosportdagi eng ajoyib musobaqalardan biri.	
2. Ralli-kross sport turini paydo bo'lishi?	www.wikipedia.org
+ Buyuk Britaniyada	
Italiyada	
AQSHda	
Rossiyada	
3. Ralli-kross sport turi qanday sport turi?	www.wikipedia.org
+ Ralli-kross - bu yakka sport (sprint)	
Ralli-kross –bu jamoaviy sport	
Ralli-kross - bu oddiy sport	
Ralli-kross - bu hamkorlikda sport	
4. Ralli-kross sport turida bir jamoada qancha sportchi ishtirok etadi?	www.wikipedia.org
+ 2-3 kishidan iborat ekipajlar	
1-2 kishidan iborat ekipajlar	
4-3 kishidan iborat ekipajlar	
4-5 kishidan iborat ekipajlar	
5. Ralli-kross sportchilari qanday litsenziyaga ega bo'lishi kerak?	<u>Sutcliffe, Steve World Rallycross: driving a Ford Fiesta RX2 at Silverstone</u>
+ Haydovchilar milliy avtosport federatsiyasi tomonidan berilgan litsenziyaga ega bo'lishi kerak	
Afrika	
Lotin Amerika	
Angliya	
6. Ralli-kross sport turini maqsadi nimadan iborat?	<u>Sutcliffe, Steve World Rallycross: driving a Ford Fiesta RX2 at Silverstone</u>
+Bu yuqori tezlikda harakatlanadigan avtosportdir	
Marshrutning ayrim segmentlarini, jumladan, maxsus bosqichlarni bosib o'tish	
Masofani o'rta tezlikda harakatlantirish	
katta texnik imkoniyatlarni va sportchilarning yuqori tayyorgarligini talab qiladi.	

7. Ralli-kross sport musobaqasida ishtirok etish uchun avtomobillari qanday bo'lish kerak?	<i>Sutcliffe, Steve World Rallycross: driving a Ford Fiesta RX2 at Silverstone</i>
+Avtomobillar odatda musobaqada ishtirok etish uchun, qoida tariqasida, maxsus ustaxonalarda yoki mustaqil ravishda sportchilar tomonidan maxsus tayyorlanadi.	
Marshrutida tezlik past, shuning uchun asosiy e'tibor transport vositalarining ishonchliligiga qaratiladi.	
Avtomobil musobaqasi bo'lib, asosan yo'ldan tashqarida tashkil etilgan	
8. Ralli-krossda "D3-Mini" yo'nalishlari bo'yicha musobaqalarda quyidagi yosh toifalaridagilar ruxsat beriladi?	<i>Sutcliffe, Steve World Rallycross: driving a Ford Fiesta RX2 at Silverstone</i>
+ yigitlar, qizlar 9-10 yosh	
yigitlar, qizlar 9-10 yosh	
yigitlar, qizlar 12-10 yosh	
yigitlar, qizlar 11-10 yosh	
8. Ralli-krossda "D3-250" yo'nalishlari bo'yicha musobaqalarda quyidagi yosh toifalaridagilar ruxsat beriladi?	<i>Sutcliffe, Steve World Rallycross: driving a Ford Fiesta RX2 at Silverstone</i>
+ yigitlar, qizlar 10-13 yosh	
yigitlar, qizlar 9-10 yosh	
yigitlar, qizlar 12-10 yosh	
yigitlar, qizlar 11-10 yosh	
10. Xalqaro avtomobil federatsiyasi qachon, nechanchi yilda tashkil topgan?	<i>www.uzbf.uz. Internationale de Pentatlon Moderne xalqaro ittifoqining milliy a'zolari</i>
+ 1904-yil tashkil etilgan.	
1900-yil tashkil etilgan.	
1988-yil tashkil etilgan.	
1908-yil tashkil etilgan.	
11. Birinchi FIA rallikross bo'yicha jahon chempionati nechinchi yilda o'tkazildi?	<i>DiRT Rally partners with FIA World Rallycross Championship for World RX update</i>
+ 2014 yil 4-5 may kunlari	
2013 yil 2-5 mart kunlari	
2012 yil 5-7 fevral kunlari	
2010 yil 3-5 yanvar kunlari	
12. FIA rallikross bo'yicha jahon chempionatining birinchi g'olibiga aylangan sportchi kim?	<i>Педр Дэвис.Автомобильный словарь Маккуори, 1986, стр. 394</i>
+ Petter Solberg	
Kennet Xansen	
Martin Schanche	

Yan de Ruy	
25. Ralli-kros musobaqasida avtoulavlarni ta'mirlash qachon ruxsat beriladi?	Pedr Davis, The Macquarie Dictionary of Motoring, 1986, page 394
+ Musobaqaning butun muddati davomida ruxsat etiladi.	
Musobaqa boshida ruxsat etiladi.	
Musobaqa o'rtasiadi ruxsat etiladi.	
Musobaqa oxirida ruxsat etiladi.	
8. Ralli-krossda "D2-O'smirlar" yo'nalishlari bo'yicha musobaqalarda quyidagi yosh toifalaridagilar ruxsat beriladi?	www.paralimpic.uz www.sport.uz
+ yigitlar, qizlar 12-15 yosh	
yigitlar, qizlar 9-10 yosh	
yigitlar, qizlar 12-10 yosh	
yigitlar, qizlar 11-10 yosh	
8. Ralli-krossda "Baggi-600" (D3-450) yo'nalishlari bo'yicha musobaqalarda nechi yosh toifalaridagilar ruxsat beriladi?	www.paralimpic.uz www.sport.uz
+ yigitlar, qizlar 13-18 yosh	
yigitlar, qizlar 15-16 yosh	
yigitlar, qizlar 12-13 yosh	
yigitlar, qizlar 13-14 yosh	

GLOSSARIY – IZOHLI SO‘ZLAR LUG‘ATI

Avtomobil sporti, avtomobil poygasi – sport avtomobillari va seriya avtomobillarda o‘tkaziladigan poyga, sport turi.

“Formula”- so‘zi haqiqiy poyga mashinasini anglatadi.

Ring avtopoygasi-Musobaqa yopiq asfalt yo'lda bo'lib o'tadi, bu yo'lda chavandozlar ma'lum miqdordagi aylanishlarni bosib o'tadilar.

Miting-Ochiq yo'lda, ko'pincha jamoat yoki off-road yo'llarida musobaqa.

Kubok-Dala musobaqalari. Bu turga, masalan, kubok-reydlar kiradi.Asosan barcha musobaqalar boshqa fanlardagi kabi bir necha maxsus bosqichlardan (SS) iborat bo'lib, avtomobillar yakka tartibda tayyorlanadi, masofani qisqaroq vaqt ichida bosib o'tgan g'olib hisoblanadi.

Avtoslalom -("figurali uchish", "yuqori tezlikda harakatlanish") - qiyin yo'l (keskin burilishlar, ilonlar, oldinga va orqaga 180 daraja burilishlar va boshqalar) bo'lgan qo'pol erlarda (konuslar, shinalar) vaqt sinovi.

Avtomatik sinov-Qiyin, juda qisqa, ko'pincha maxsus tayyorlangan marshrutlarni engib o'tish uchun musobaqalar.

Drapery-To'g'ridan-to'g'ri overclock bo'yicha musobaqalar.

DTM - avtopoyga bo'yicha Germaniya chempionati.

NASCAR Amerika Qo'shma Shtatlarida o'tkaziladigan avtomobil poygasi.

Champcar - Ochiq raqamga ega Amerika poyga mashinalari?

A1 Gran-pri - "millatlar raqobati", Formula 1dan farqli o'laroq. Formula 1 dan farqli o'laroq, bu monoklass: faqat bitta markadagi avtomobillarga ruxsat beriladi. U Formula 1ga qaraganda jamoalar uchun kamroq moliyaviy xarajatlar, qisqaroq poyga vaqtlari va qiziqarliroq yaratilgan.

Formula Rossiya - Rossiya avtopoygasi. Shuningdek, monoklass. Dvigatel hajmi 2,0 litr, maksimal tezligi taxminan 200 km / soat.Avtomobilni loyihalashda hatto tajribasiz haydovchilar ham gapira oladigan ishonchli va haydash oson bo'lgan mashinani yaratish vazifasi qo'yilgan.

Formula 1600 - Rossiya avtopoygasi. Rossiyadagi eng tez poyga klassi - maksimal tezligi taxminan 250 km/soat. Formula 1 singari - dizayn klassi - jamoalar mashinalarni o'zlari quradilar va ularga texnik xizmat ko'rsatadilar. Avtomobillarning aksariyati Yevropa Formula 3 da Dallar shassisi asosida qurilgan. Mahalliy ishlab chiqarilgan silindr blokiga (VAZ) asoslangan ortiqcha yuklangan dvigatel 1,6 litr hajmga, 180 ot kuchiga ega.

Ommaviy sport — sportning tashkil etilgan va (yoki) mustaqil mashg'ulotlar, shuningdek ommaviy jismoniy tarbiya va sport tadbirlarini o'tkazish orqali aholini jismoniy tarbiyalash, sog'lomlashtirish, kamol toptirish hamda jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlariga jalb etishga doir qismi;

Professional sport — sportning sport musobaqalarini tashkil etish va o'tkazishga doir qismi bo'lib, sportchilar ularda o'zining asosiy faoliyati sifatida ishtirok etganligi va ularga tayyorgarlik ko'rganligi uchun mukofot va (yoki) ish haqi oladi;

Sport — odamlarning muayyan qoidalar bo'yicha tashkil etilgan, ularning jismoniy va intellektual qobiliyatini taqqoslashdan iborat bo'lgan havaskorlik asosidagi va professional asosdagi faoliyati, shuningdek ushbu faoliyatga tayyorgarlik ko'rish hamda bu faoliyat jarayonida odamlar o'rtasida yuzaga keladigan munosabatlar;

Sportchi — tanlagan sport turi yoki sport turlari bilan muntazam shug'ullanadigan, doimo o'zining sport mahoratini oshirib boradigan va sport tadbirlarida qatnashadigan jismoniy shaxs;

Sport bo'yicha agent — sportchi nomidan va uning manfaatlari uchun shartnoma asosida faoliyat ko'rsatadigan, tuzilgan shartnomalar shartlariga va sportchining huquqlariga rioya etilishini kuzatib boradigan shaxs;

Sport musobaqasi — sportchilar o'rtasida yoki sportchilar jamoalari o'rtasida har xil sport turlari (sport dissiplinalari) bo'yicha musobaqaning eng yaxshi ishtirokchisini aniqlash maqsadida jismoniy tarbiya yoki sport tadbirining

tashkilotchisi tomonidan tasdiqlangan nizom (reglament) bo'yicha o'tkaziladigan bellashuv;

Kasbiy - pedagogik muloqot - pedagog va tarbiyalanuvchining o'zaro zich ijtimoiy - ruhiy aloqasi tizimi bo'lib, uning mazmuni axborotlar ayriboshlash, tarbiyaviy

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: “O‘zbekiston”. 2017. – 488 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz – T.: “O‘zbekiston”. 2017. – 592 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. T. 2017, 67-b.
4. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug‘ xalqning ishi ham ulug‘, hayoti yorug‘ va kelajagi farovon bo‘ladi. 3-jild. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 2019.
5. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 2018. 6. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. 1-jild. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 2018. – 592 b.
6. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. Mamlakatimizni 2016-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017-yilga mo‘ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo‘nalishlariga bag‘ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma’ruza, 2017-yil 14-yanvar. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 2017. – 104 b.
7. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag‘ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo‘shma majlisidagi nutq / Sh.M.Mirziyoyev. – Toshkent: “O‘zbekistan” NMIU, 2016. – 56 b.
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2017-yil 3-iyundagi “Jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-3031 sonli qarori

ASOSIY ADABIYOTLAR

1. Pedr Davis, The Macquarie Dictionary of Motoring, 1986, page 394
2. [^ Aussie rallycross and the Original "Beast" Archived](#) 2009-06-18 at the [Wayback Machine](#) Retrieved on 30 August 2011
3. [^ John Lemm, Perkins is Australian Champ!](#), Racing Car News, August 1979, page 68
4. [^ CAMS Online Manual of Motor Sport > Race > Titles-Australian Titles](#) Retrieved on 30 August 2011
5. [^ Kirby, Cameron \(17 March 2015\). "Australia's brand new homegrown RallyCross championship". Auto Action. Archived from the original on 4 March 2016. Retrieved 29 October 2015.](#)
6. [^ Howard, Tom \(28 October 2015\). "Commercial woes behind Rallycross axing". Speedcafe. Retrieved 29 October 2015.](#)
7. [^ Kirby, Cameron \(15 June 2015\). "Rallycross Australia canned". Auto Action. Archived from the original on 14 March 2016. Retrieved 29 October 2015.](#)
8. [^ "АВТОМОТОСПОРТ - Ноябрь 1971 года - архив За рулем". www.zr.ru. Retrieved 2022-06-19.](#)
9. [^ "rally.ee ... > Eesti > Eestis on rallikrossi sõidetud neli aastakümnet". www.rally.ee. Retrieved 2022-06-19.](#)
10. [^ "Rally America". Rally America. 2010-08-01. Archived from the original on 2009-10-23. Retrieved 2011-08-08.](#)
11. [^ "About GRC". Red Bull Global Rallycross. Retrieved 2016-11-19.](#)
12. [^ Engineering Explained \(2016-10-12\). "How Global Rallycross Supercars Hit 60 MPH in 1.9 Seconds". Youtube. Retrieved 2016-11-19.](#)
13. [^ "World Rallycross to be held at COTA the next 5 years". KXAN.com. 24 October 2017. Retrieved 28 October 2017.](#)
14. [^ "Americas Rallycross series cancelled after two seasons".](#)
15. [^ Wilde, Dominik \(12 May 2020\). "Pastrana's plan for a full Nitro Rallycross championship". DirtFish. Retrieved 2 October 2021.](#)
16. [^ "TECHNICAL DETAILS OF FIA WORLD RX1E POWERTRAIN REVEALED". fia.com. 2020-12-04. Retrieved 2021-10-04.](#)
17. [^ "MIKKELSEN: WORLD RX'S ELECTRIC FUTURE 'ON ANOTHER LEVEL'". fiaworldrallycross.com. 2021-05-10. Retrieved 2021-10-04.](#)

MUNDARIJA

Kirish.....	3
1. Avtosport tarixining rivojlanish bosqichlari	5
2. Rally kross sportining kelib chiqishi tarixi.....	7
3. Rally kross nima?.....	10
4.O‘zbekistonda avtomobil sporti.....	19
5. “Ralli-kross” sport turidan test savollari.....	23
Glossariy – izohli so‘zlar lug‘ati.....	22
Xulosa.....	23
Foydalangan adabiyotlar.....	24